

tůň Josefov, město Milovice

Tůň divná

Malé tůně rychle
stárnou

Stihne se udržitelnost
10 let ?

obec Načeradec

Správná tůň je plná po okraj
....a nepotřebuje žádný odtokový objekt

tůň na Votočnici, ČSOP Sázava

Nezbytný parametr tůně:

Kubatura těžené zeminy

(⇔ posouzení přiměřenosti nákladů)

obec Pátek

Není nutné za každou cenu rozlišovat tůně a mokřady.....
s výjimkou mokřadu, který vznikne vzdouvacím účinkem hráze....
pak jde technicky a vodoprávně o **malou vodní nádrž**

Mokřad u Byšic – soukromý investor

Když už někdo chce hledat rozdíly:

Tůň – charakteristickým prvkem je vodní plocha

Mokřad – dílčí vodní plochy, vlhká souš, kombinace dílčích ploch s různou, případně proměnlivou úrovní zamokření

Metody vytváření mokřadů:

- hloubení
- zavzdouvání terénu
- **rušení účinků odvodnění**
- **zvyšování hladiny mělké PV změlčováním koryt**
- zavádění vody do prostoru určeného k zamokření
- kombinace

Často se zapomíná, že
**základním typem mokřadu je přirozeně zamokřená
nivní nebo prameništění plocha**

Odbahňování tůní a starých říčních ramen
město Týnec nad Labem

Odbahňování starého ramene v Týnci nad Labem, 2014 – 2015: Archeologický průzkum v dekantační laguně

Výstavba, obnova nebo rekonstrukce malých vodních nádrží (MVN)

- zadržování vody v krajině**
- podpora vodních biotopů**

MVN X tůň

Tůň (podpora 100 %)

- převážně hloubená, nanejvýše vyrovnávací val zeminy u tůně ve svahu (val není ve funkci hráze a nevytváří riziko přelití a poškození)
- obvykle bez přelivu nebo jen s jednoduchou stabilizací odtoku
- nemá spodní výpust

Malá vodní nádrž (běžná podpora 60 %, speciální podpora 90 %):

- obvykle vzduť hrází
- **bezpečnostní přeliv**
- obvykle spodní výpust

Konstrukce a provozování nádrže mají zabezpečit, že nedojde k nekontrolovanému přelití hráze či jiné formě destabilizace hráze.

Podstatné pro určení z hlediska dotací, co je nádrž, a co tůň:

- tvarové a funkční znaky
- označení v projektové dokumentaci
- **názor vodoprávního úřadu**

Pokud je kdekoliv v PD nebo ve vodoprávních dokumentech objekt označen jako nádrž, těžko jej pro účely dotace pokládat za tůň

Kde nádrže s podporou OPŽP stavět a kde ne

Výstavba nových nádrží je vhodná tam, kde může zlepšit ekologický stav území

zde nikoliv

Prostor nevhodný pro výstavbu nádrže – došlo by k likvidaci úseku přirozeného potoka a přírodě blízké nivy

Přírodní nebo přírodě blízké koryto vodního toku je obvykle v přírodě a krajině pokládáno za cennější prvek, než hluboké zavzduť nádrží

Obnova či rekonstrukce starých nádrží ⇔ pomůže, nebo uškodí ? ⇔ **přírodovědecké posouzení**

Opatrně se zdůvodňováním MVN povodňovou retencí:

- Běžná nivní louka má větší schopnost povodňové retence než dnes obvykle postavitelné malé vodní nádrže
- Běžná nivní louka je zadarmo, kdežto nádrž za několik milionů na hektar
- **Nivní louka se nikdy neprotrhne**

Přírodě blízký charakter MVN → Vhodné zasazení nádrže do terénu → maximální využití přirozených tvarů terénu, sklonů svahů

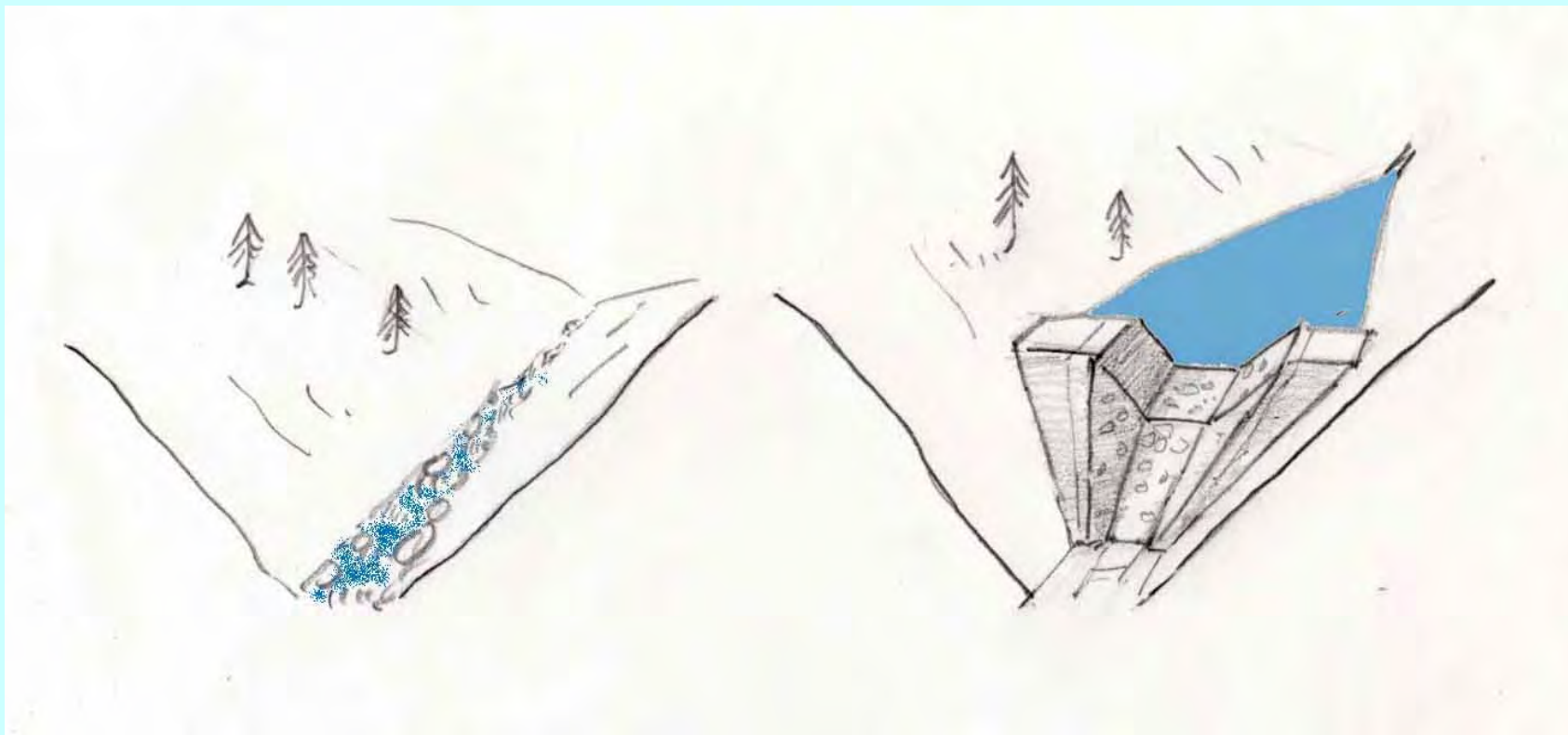
Ekologicky nejcennější část nádrže – litorál
(mělkovodí do cca 0,6 m běžné hloubky)

Nevhodné tvarování nádrže – sklonité břehy neumožňují rozvoj litorálu („necky na kapry“)

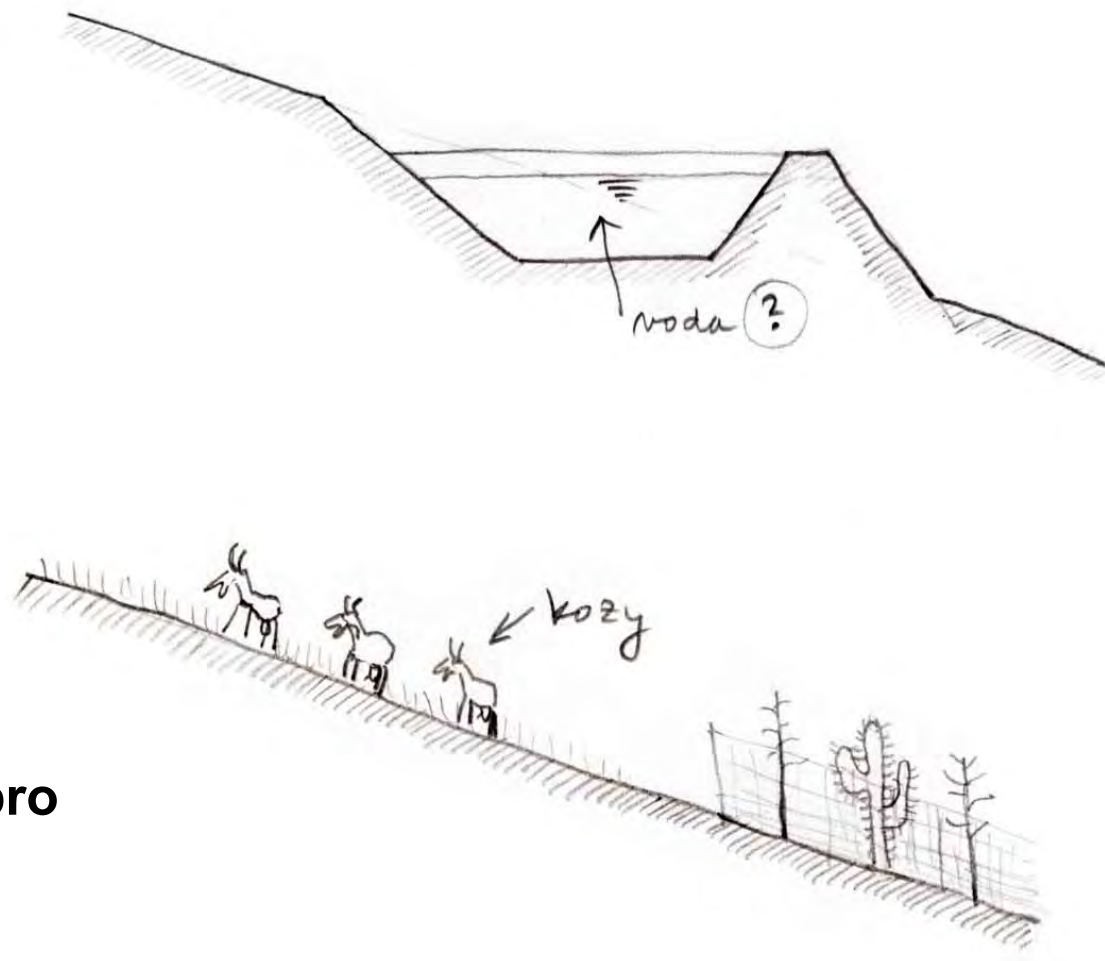
Nové nádrže je dobré umísťovat ve vhodných místech

Typická situace pro vodohospodářsky neefektivní nádrž:

Sevřené, sklonité údolí s relativně vodným tokem →

→ nepříznivý poměr mezi mohutností objektů a množstvím zadržené vody

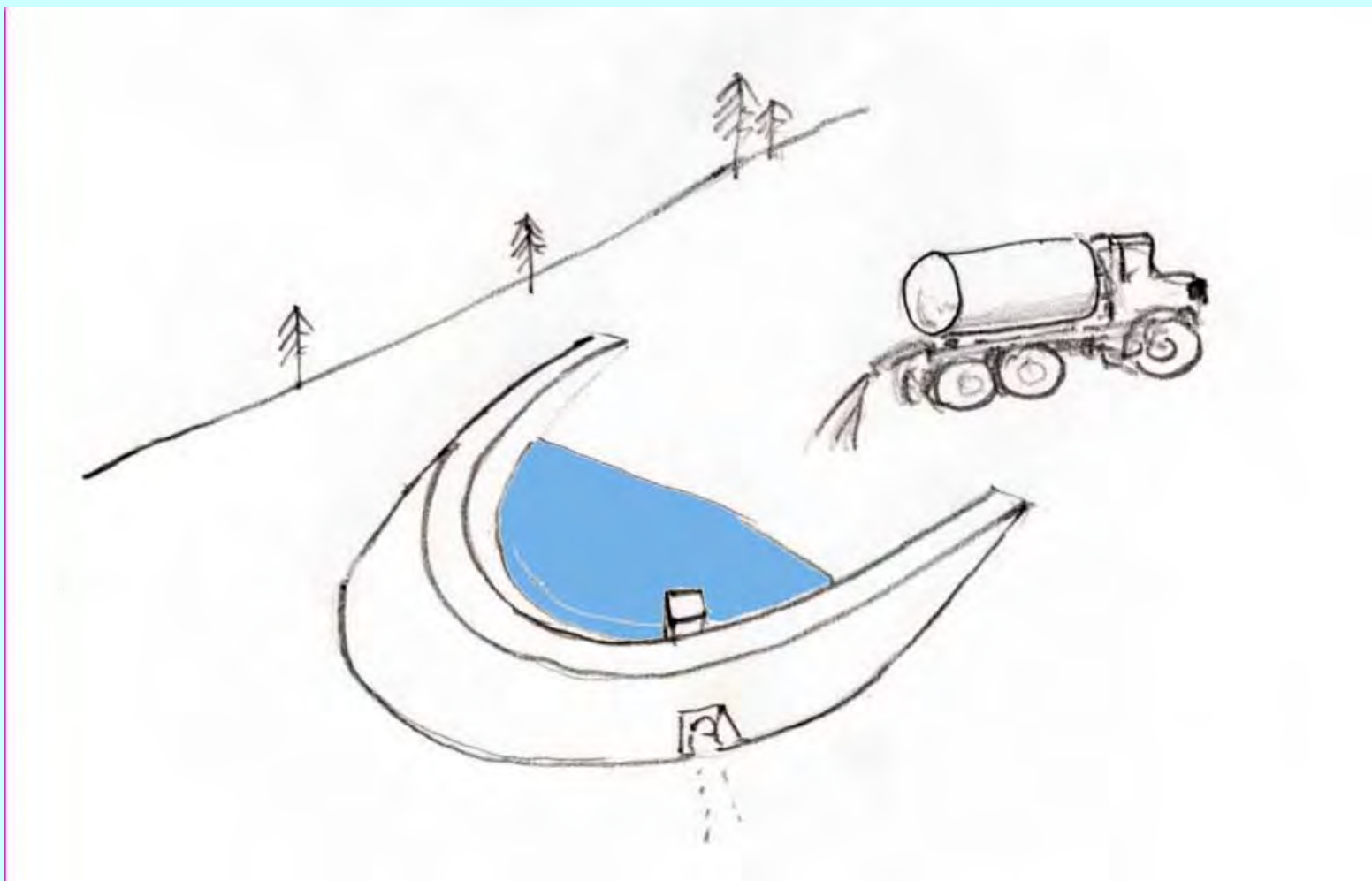

**Problematická situace pro
výstavbu nádrže:**

Svažitý terén mimo údolnici

**→ nádrž typu „kráter“ v místech,
kde by bylo lepší pást kozy
nebo vysadit les**

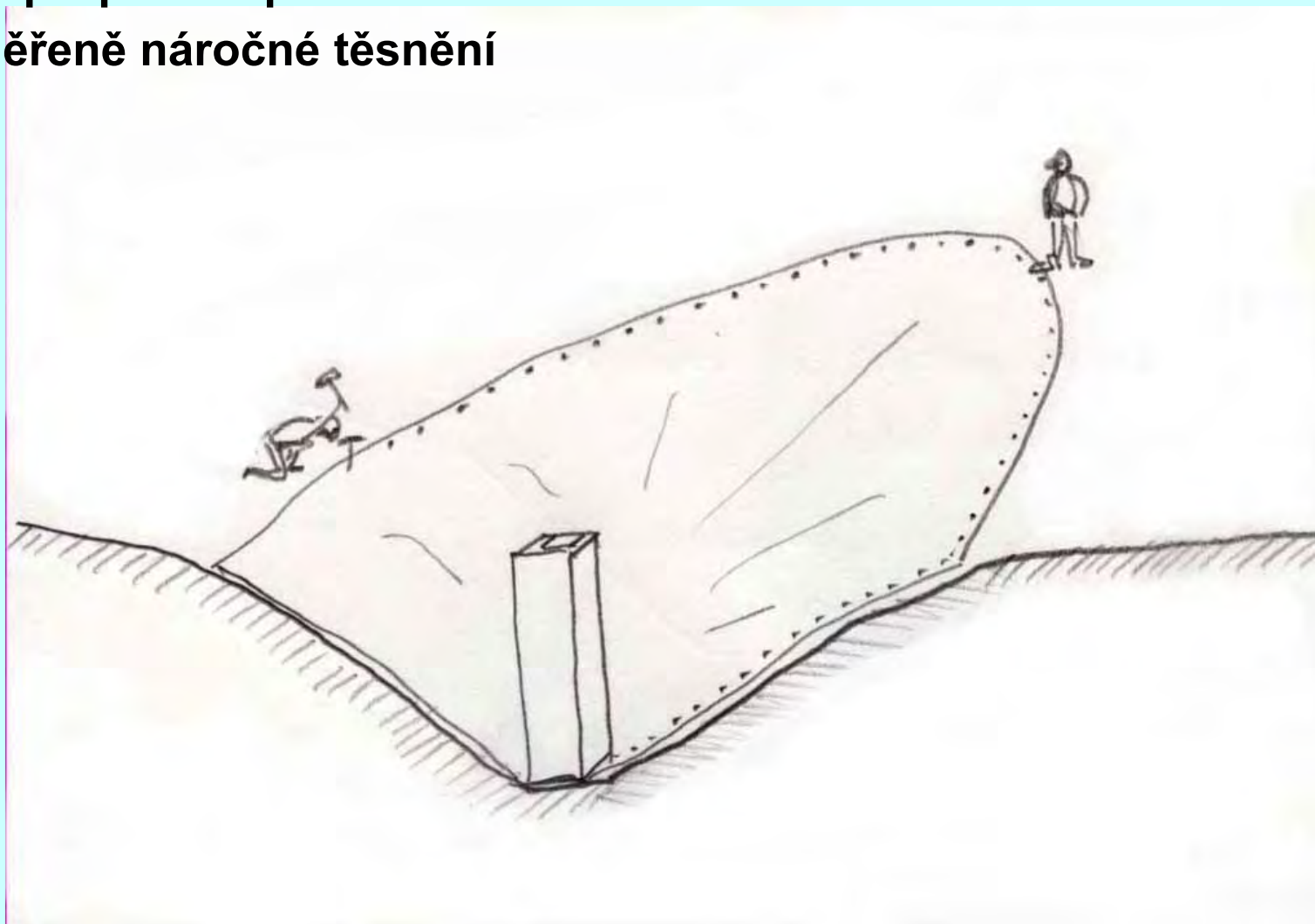
**Problematická situace pro
výstavbu nádrže:
Místo, kde není voda**

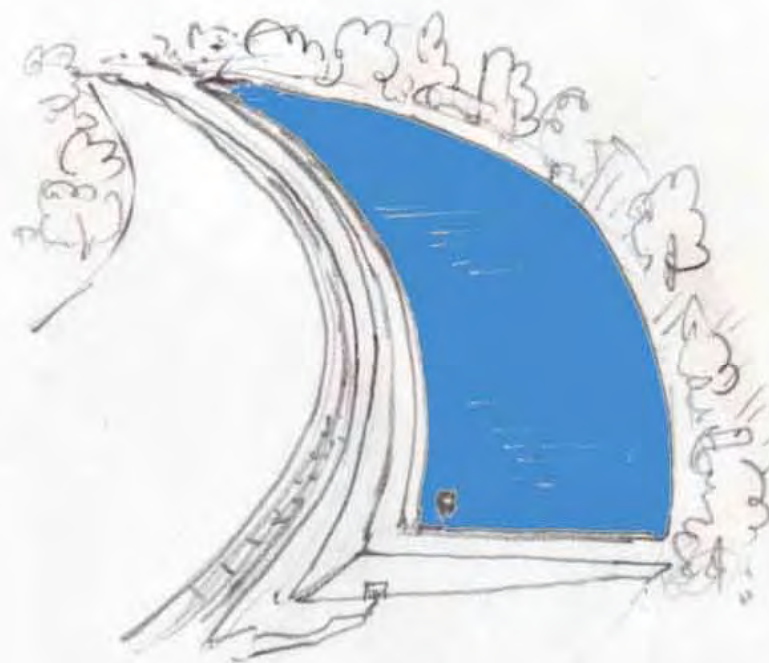
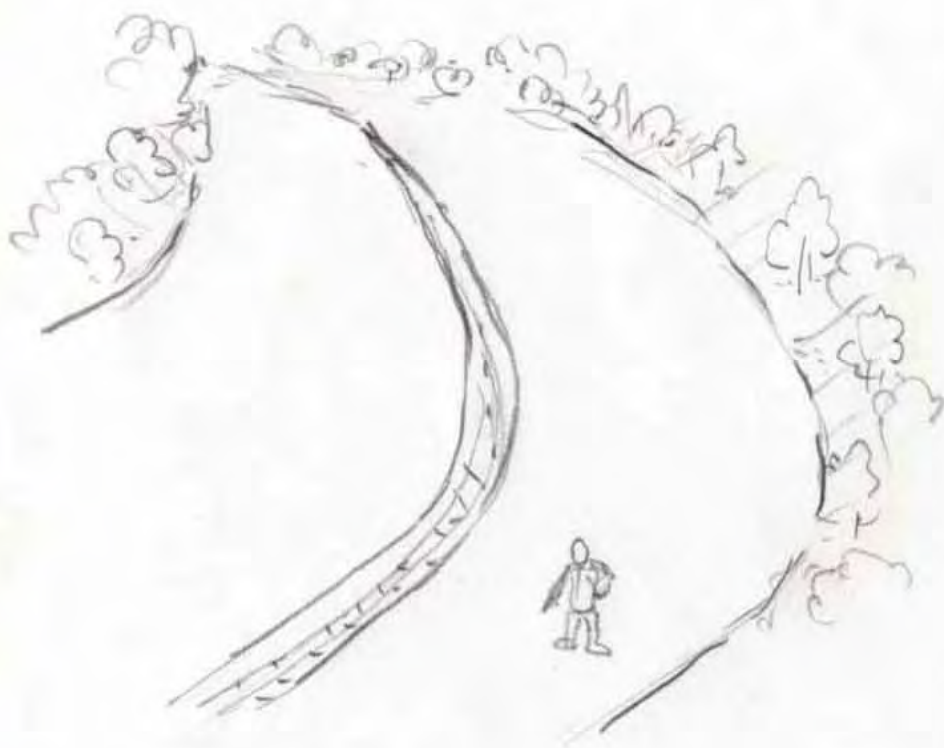

**Problematická situace pro
výstavbu nádrže:**

Nevhodně propustné podloží

**→ nepřiměřeně náročné těsnění
nádrže**

Problematická situace pro výstavbu nádrže:

Investor chce mít za každou cenu rybník, ale nedisponuje pozemky v celé šířce údolí

➔ boční „banán“, s dlouhou dělicí hrází

Uvážlivě s ostrůvky !

SBO = skutečně blbý ostrůvek

Rekonstrukce návesáků

- přírodě se neuškodí
- vodnímu hospodářství obce se pomůže
- obce to chtějí

Na co se může narážet:

- příliš velké měrné náklady
- nízké hodnocení žádosti

Odbahňování malých vodních nádrží

Vyhrnování bahna do břehů je zcela zakázáno....

přinejmenším v podmínkách krajinotvorných programů ve
Středních Čechách

„Odbahňování na podporu protipovodňové funkce rybníků“:

Obvykle pochybná až podvodná záležitost:

- odstraněním sedimentu zpod běžné úrovně hladiny se retenční prostor nezvětší
- vyhrnutím sedimentu nad úroveň běžné hladiny se retenční prostor zmenší

Odbahňování nádrží v žádosti o podporu:

- dokumentovat stav nádrže a rozsah sedimentů před zásahem **(příčné řezy s hloubkami sedimentů sondáží nebo echolokací)**
- vyčíslit objem sedimentů celkem a určených k odstranění
- stanovit technologický postup odbahňování a zneškodnění/uložení/využití sedimentů vzhledem k množství a vlastnostem
- doložit pozemky pro ukládání sedimentů (výpis KN, mapa KN, souhlasy vlastníků)
- ocenit odbahnění nádrže a zneškodnění sedimentů v rámci položkového rozpočtu
- **správnost nakládání s materiálem doložit vyjádřením orgánů OZPF nebo odpadového hospodářství**

Po provedení stavby se dokládá **dokumentace skutečného provedení**

→ zaměření zátopy srovnatelné se zaměřením ve výchozím stavu

→ **ze srovnání odvozen objem skutečně vytěžených sedimentů**

→ nesoulad objemu těžení s projektovými předpoklady musí být ošetřen jako změna stavby

OPŽP nepodporuje nádrže za
účelem intenzivního
chovu ryb

Děkuji za pozornost

<http://praha.ochranaprirody.cz/>